

اداره ثبت طرح های صنعتی

اداره ثبت طرح های صنعتی به موجب ابلاغیه شماره ۶۲۴/۱۹۴۰۰۰-۸۵/۱۱/۲۹ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور بوجود آمده است. وظیفه آن اجرای قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری مصوب سال ۱۳۸۶ آئین نامه اجرایی آن می باشد. به شرح ذیل است:

- امضاء پیش نویس ها، آگهی ها، گواهینامه ها و دفاتر ثبت طرحهای صنعتی.
- رسیدگی و امضاء آگهی های ابطال طرحهای صنعتی حسب احکام صادره از مراجع قضایی طبق قوانین و آئین نامه های مربوطه.
- بررسی و امضاء اظهارهای رفع نقص و رد درخواستهای ثبت طرحهای صنعتی.
- اقدامات قانونی لازم نسبت به اعتراضات واصله و حسب مورد تبادل لوایح طرفین اعتراض و امضاء اظهاریه های مرتبط با پرونده های اعتراضی و تهیه گزارش و ارسال به کمیسیون ماده ۱۷۰ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مطابق با تشریفات پیش بینی شده در مقررات ذیربط.
- بررسی و تعیین حق الثبت طرحهای صنعتی و تعیین حق الثبت تجدید و تغییرات آن حسب مقررات و آئین نامه اجرایی.
- تائید مدارک مربوط به طرحهای صنعتی جهت ارائه به مراجع ذیربط
- انجام مکاتبات لازم و پاسخ به استعلامات مراجع مختلف.
- تصحیح اشتباهات اداری موضوع ماده ۱۷۶ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری
- اجرای صحیح مقررات کنوانسیون های بین المللی برای حمایت از مالکیت صنعتی.
- اظهارنظر نسبت به درخواستهای ثبت طرحهای صنعتی براساس قوانین و مقررات و معاهدات بین المللی و صدور دستور لازم در این مورد.
- اظهارنظر و اقدام نسبت به درخواستهای ثبت تغییرات طرحهای صنعتی، تجدید، انتقال و اجازه بهره برداری باتوجه به قوانین و مقررات و آئین نامه اجرایی آن.

-تهیه و تنظیم گزارش های لازم جهت مقام مافوق و پاسخ به مکاتبات مراجع بین المللی در ارتباط با طرحهای صنعتی.

-نظارت بر حسن جریان امور به منظور اجرای صحیح قوانین و مقررات مورد عمل و راهنمایی، ارشاد کارکنان تحت سرپرستی در انجام امور محوله و ارائه گزارشهای لازم.

-بررسی و کنترل پرونده ها و اختاریه های دادگاهی و همچنین لوایح تنظیمی و شرکت در جلسات دادگاهها و دادسراها جهت پاسخ به سؤالات مطروحه بنا به دعوت مقامات قضایی

-شرکت در کمیته های مشورتی و تخصصی جهت ایجاد وحدت رویه در انجام کارها

-شرکت در کمیسیون ها، جلسات، سمینارها و کنفرانس ها به استناد مقررات و یا دستور صادره و اجرای تصمیمات متخذه حسب مورد و به تشخیص مقام مافوق

-طرح پیشنهادهای و تدوین دستورالعمل های مربوط به ثبت طرحهای صنعتی در ابعاد ملی با هماهنگی مقام مافوق جهت ارائه به سازمان.

-انجام سایر امور مرتبط با وظایف واحد که از طرف مقام مافوق ارجاع می گردد.

حقوق ثبت طرح های صنعتی

جایگاه حقوق ثبت طرح های صنعتی در حقوق مالکیت صنعتی و مصادیق آن

حقوق مالکیت صنعتی در خاکریز اول صنعت، تجارت و تحقیقات قرار دارد. عدم توجه به این حقوق موجبات ضرر و زیان جبران ناپذیری به فعالان این عرصه ها وارد خواهد آورد. در تجارت علاوه بر مبادله کالا که در آن کیفیت و کمیت نقش اساسی را دارد اعتبار معامله کننده و کالای مورد معامله نیز بسیار تأثیرگذار است، یا در ابتکار و نوآوری حفظ حقوق پدید آورده باعث تشویق وی و سایرین می گردد. بعنوان مثال حسن نام تجاری یک کالا، سرعت فروش آنرا برای فروشنده بالا برده باعث سهولت در بازاریابی می گردد و یا ظاهر زیبا و بسته بندی منحصر به فرد کالا، عامل کلیدی در جلب و جذب مشتریان شده و موجبات موفقیت محصول در بازار می شود یا ثبت و حمایت از حقوق مبتکرین و مخترعان باعث رشد شگرفت علم و دانش می گردد.

یکی از جنبه حقوق مالکیت صنعتی ، حقوق ثبت طرح های صنعتی می باشد که به شکل و ظاهر، ترکیب خطوط و رنگ ها از نظر جذابیت کالا (محصول) توجه دارد.

قبل از اینکه تولید محصولات به شکل ماشینی و با تیراژ بالا یا به اصطلاح سری زنی شروع شود کالاها در کارگاههای کوچک بصورت دستی و توسط سازنده تزیین می شد. اما پس از انقلاب صنعتی تولید کالاها فقط برای رفع نیاز به سرعت تولید می گردید. هیچ توجهی به ظاهر آن از نظر زیباشناختی نداشتند. تولید کنندگان سنتی به شکل ضخمت و نازیبای آن ایراد می گرفتند. لذا تولید کنندگان صنعتی را بر آن داشت که از هنرمندان و طراحان جهت زیباسازی و تزیین محصولات خود دعوت نمایند که ظاهر محصولات زیباتر و جذاب تر گردد تا ضمن رفع نیاز مصرف کننده ، استفاده از آن هم آسان و چشم نواز باشد. از طرفی وجود رقابت بین تولید کنندگان یک نوع کالا آنان را مجبور می ساخت که برای جلب و جذب مشتری بیشتر محصولات خود را تزیین و هر روز زیباتر نمایند و این روند زیباسازی ادامه پیدا کرد که امروزه بسیاری از محصولات بدون تغییر کیفیت و کارکرد آنها هر روز شکل جدیدی پیدا می کنند و سرعت رشد و تنوع آنها بقدری زیاد است که باعث شگفتی می شود.

تعداد زیادی از طراحان، هنرمندان و تولید کنندگان زیادی در زمینه طراحی و تولید محصولات مختلف فعالیت دارند و از قوانین طرح صنعتی انتظار دارند که از حقوق آنان حمایت نماید، خوشبختانه مکانیسم مناسب قانونی بوجود آمده است ولی اکثر آنان از وجود چنین قوانینی بی خبر هستند. بعبارتی وقتی محصولی طراحی شد پس از زحمات فراوان تولید سپس به بازار مصرف عرضه می گردد وقتی با استقبال مصرف کننده روبرو شد همه رقبا سعی می کنند که همان محصول را تولید نمایند. در حالیکه می دانیم ساختن یک محصول و ابداع آن بسیار مشکل تر از کپی کردن آن می باشد. یکی از دغدغه های دائمی طراحان و تولید کنندگان سوء استفاده از طرح های آنها پس از افشا می باشد.

خوشبختانه در این راستا ، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، توانسته است بعنوان متولی امر مالکیت صنعتی در اجرای سیاستهای توسعه قضائی با همکاری دستگاههای اجرایی و نهادهای ذیربط داخلی و بهره گیری از ظرفیتهای حقوقی و فنی سازمان جهانی مالکیت معنوی اقدامات اساسی جهت بهبود اصلاح و به روز نمودن قوانین و مقررات حقوق مالکیت صنعتی و توسعه منابع انسانی و مکانیزه نمودن مراحل ثبتی با بهره گیری از امکانات نرم افزاری و سخت افزاری مناسب انجام و در حال حاضر نیز با پیگیری های بعمل آمده بخشی از مراحل ثبت به صورت الکترونیکی و از طریق سایت (iripo.ssaa.ir) و بدون نیاز به حضور متقاضی ارائه و نتیجه مربوطه نیز به صورت پیامک ، ایمیل (پست الکترونیک) با مراجعه به سایت به اطلاع افراد می رسد.

2- طرح صنعتی چیست؟

از نظر قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری))) هرگونه ترکیب خطوط یا رنگها و هرگونه شکل سه‌بعدی با خطوط، رنگها و یا بدون آن، به‌گونه‌ای که ترکیب یا شکل یک فرآورده صنعتی یا محصولی از صنایع دستی را تغییر دهد، طرح صنعتی است. در یک طرح صنعتی تنها دسترسی به یک نتیجه فنی بدون تغییر ظاهری مشمول حمایت از این قانون نمی‌باشد)))) .

(((ترکیب خطوط یا رنگها و هرگونه شکل سه بعدی با خطوط ، رنگ یا بدون آن بگونه ای که ترکیب یا شکل یک فرآورده را از نظر تزئینی و زیباشناختی تغییر داده و باعث جذب مصرف کننده گردد را طرح صنعتی می گویند . در یک طرح صنعتی تنها دسترسی به یک نسخه فنی بدون تغییر ظاهری مشمول حمایت قانون نمی باشد))))

آیا می دانستید اگر طرح جدیدی برای محصولات تولیدی خود ایجاد کرده اید یا بسته بندی منحصر به فردی ابداع کرده اید قبل از افشا باید آنرا ثبت نمایند؟ هر تغییر در شکل ظاهر یا نوع بسته بندی که باعث زیبا شدن محصول تولیدی شما گردید و باعث جذابیت محصولات شما برای مصرف کننده موجب شود را قبل از افشا، بهتر است ثبت نمایید تا جلو سو استفاده رقبای خارجی و داخلی در بازارهای هدف گرفته شود. با ثبت طرح صنعتی شما می توانید به راحتی جلو و واردات یک محصول که تقلیدی از طرح تولیدی ثبت شده شما است را بگیرید.

طرح سنتی دایره وسیعی از محصولات صنعتی، خانگی ، اداری، ورزشی ، صنایع دستی، اسباب بازی ، مبلمان اداری ، لوازم برقی، خودرو و قطعات آن، ابزار های فنی و پزشکی بهداشتی ، اقلام لوکس، تزئینی ، منسوجات ، فرش و لباس ، ظروف آشپزخانه ، مصنوعات پلاستیکی و حتی بسته بندی طیف وسیعی از محصولات را شامل می شود . از اینرو و وفق ماده ۲۰ قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ هرگونه ترکیب خطوط یا رنگها و هرگونه شکل سه بعدی یا خطوط، رنگها و یا بدون آن به گونه ای که ترکیب یا شکل یک فرآورده صنعتی یا محصول از صنایع دستی را تغییر دهد طرح صنعتی است". در ضمن طرح صنعتی تنها دسترسی به یک نتیجه فنی بدون تغییر شکل ظاهری مشمول حمایت از این قانون نمی شود.

شاید یک طراح در طراحی طرح موردنظر به جنبه های مختلف مانند باب میل بازار ، انبار داری ، تعمیر و نگهداری ، حمل و نقل ، تولید سریع و کم هزینه ... را در نظر داشته باشد اما آنچه را این قانون به تعبیری دیگر حقوق طرح صنعتی حمایت می کند فقط شکل و ظاهر آن محصول آنهم از جنبه زیبایی شناسی را شامل می گردد در سایر خصوصیات ، بخصوص ویژگی فنی یا عملکردی آن تحت حمایت این قانون نمی باشد.

3- چرا طرح های صنعتی باید حمایت شوند؟

طرح صنعتی ارزش یک محصول را افزایش می دهد. طرح صنعتی باعث می شود یک محصول برای مشتریان جذاب باشد و ممکن است حتی علت منحصر به فرد فروش محصولات گردد. بنابراین کسب حمایت از طرح های صنعتی جزء راهبردهای اصلی کسب و کار برای هر طراح یا تولید کننده باشد.

با حمایت از یک طرح صنعتی از طریق ثبت آن در اداره مالکیت صنعتی مالک از حق استفاده انحصاری و جلوگیری از نسخه برداری غیر مجاز یا تقلید توسط اشخاص ثالث برخوردار می شود. این امر از نظر تجاری کاری مهم است چون توانائی رقابت کسب و کار را بهبود می بخشد و اغلب با خلق یک یا چند طرح جدید باعث افزایش درآمد می گردد. از طرفی ارزش و اعتبار برند در طراحی های آن بنگاه اقتصادی بستگی دارد.

4- ثبت طرح صنعتی چه امتیازی را موجب می گردد؟

-ثبت یک طرح صنعتی به مالک حق انحصاری از نسخه برداری غیر مجاز و تقلید توسط اشخاص ثالث جلوگیری می نماید.

-ثبت طرح های صنعتی فعالیت صادقانه تجاری و رقابت عادلانه را تشویق می کند ضمن اینکه به نوبه خود تولید طیف وسیعی از محصولات که از نظر زیبایی شناختی جذاب هستند را ارتقاء خواهد داد.

-ثبت یک طرح ارزشمند باعث بازگشت مطلوب سرمایه گذاری شده چرا که مالک طرح باتوجه به اینکه اطمینان از انحصاری بودن محصول خود دارد در ارتقاء کیفیت آن دقت نموده و این امر موجب شناخت محصول و اطمینان بازار و مشتریان شده و در نتیجه درآمد بیشتری را بوجود می آورد.

-طرح های صنعتی دارائی تجاری هستند که می توانند ارزش و پرستیژ یک شرکت و محصولات آنرا افزایش دهد، هرچه موفقیت و عرضه یک طرح بیشتر باشد ارزش آن برای شرکت بیشتر خواهد بود.

-مالک طرح صنعتی ثبت شده می تواند با واگذاری اجازه بهره برداری از یک طرح به دیگر برای مدت مشخص از امتیازات لازم بهره مند گردد. به عبارتی دیگر طراح با نگاه تجاری می تواند به طور مستقیم یا غیر مستقیم به بازار تولید و تنوع محصولات کمک کند.

-ثبت یک طرح صنعتی به شرکت ها این فرصت را می دهد که میزان موفقیت محصولاتشان را در بازار ارزیابی نموده و با اطمینان از بازگشت سرمایه و انحصاری بودن آن نسبت به تولید و عرضه آن اقدام نمایند.

5- طرح های جدید و خلاقانه چه تأثیری بر کسب و کار دارند؟

بنگاههای اقتصادی اغلب زمان و منابع قابل ملاحظه ای برای ارتقاء میزان جذابیت محصولاتشان اختصاص می دهند. طرح های اصیل و جدید اغلب با اهداف زیر تهیه می شوند.

1- سازگار کردن محصولات به منظور اینکه برای بخش های خاص بازار جذابیت داشته باشند. تغییرات جزئی در طرح برخی محصولات (مثلاً ساعت) باعث می شود برای گروه های مختلف جنسیتی، سنی، فرهنگی یا اجتماعی مناسب باشند. ضمن اینکه عملکرد اصلی یک ساعت بدون تغییر باقی می ماند، بطور کلی سلیقه کودکان و بزرگسالان در طراحی ممکن است متفاوت باشد. این نگاه به طراحی در بین تولیدکنندگان بسیار مهم و حیاتی است، زیرا تولید کنندگان همواره به این موضوع توجه دارند که طرحی را برای بازار ایران تولید می کنند یا طرحی که برای فلان کشور باید تفاوت داشته باشد و یا استانهای مختلف به نوع بسته بندی رنگ و حتی کیفیت محصولات، دارای سلائق متفاوت هستند گروه صنعتی کودکان به قوطی شامپوهای تمایل دارند که دارای شکل عروسکی یا فانتزی باشد. لذا یک تولید کننده موفق باید خود را همواره تلاش می کند که خود را با سلائق آحاد جامعه تطبیق داد و درخواستهای آنان را اجابت نماید. اجرای این خواسته گروه های مختلف مردم مستلزم هزینه در زمینه مطالعه طراحی و غالب سازی خط تولید و حتی توزیع می باشد. لذا وقتی یک محصول برای یک بخش از جامعه یا قسمتی از نیاز بازار آماده و عرضه شد خیلی سریع توسط رقبا با هزینه بسیار نازل مهندسی معکوس و کپی برداری خواهد شد سپس برای جلوگیری از این کار و همچنین اطمینان از برگشت سرمایه تنها راه ثبت کلیه محصولات و فرایندهای نوآورانه در کپی قالبهای حقوق مالکیت معنوی می باشد.

2- ایجاد بازار مناسب جدید: در یک بازار رقابتی، بسیاری از شرکت ها در پی ایجاد بازار مناسب از طریق معرفی طرح های مبتکرانه برای محصولات جدید خود هستند تا آنها را از محصولات رقبایشان متمایز سازند. این امر در خصوص اقلام عادی مانند انواع کفش، لوازم آشپزخانه، لوازم خانه، لوازم اداری و همچنین اقلام گرانبه مانند جواهرات، رایانه یا اتومبیل صادق است. بازار موجود تحت سیطره برندها و محصولاتی بوده. شما برای اینکه بتوانید جایی در این بازار پیدا کنید چاره ای نیست که یک حرف جدید برای گفتن داشته باشید باید برند خود را با محصولات جدید وارد بازار گردد و به بازار تحمیل کنید تا مصرف کننده از عادت گذشته دست کشیده تا به محصولات شما اقبال نمایند.

3- تقویت علائم: طرح های مبتکرانه اغلب با علائم متمایز کننده همراه هستند تا صفت مشخصه علائم تجارتي یک شرکت را ارتقاء بخشند. بسیاری از شرکت ها با تمرکز جدی بر طرح محصول خود وجهه علائم خود را بطور موفقیت آمیز ایجاد یا تغییر شکل می دهند. یک برند (علامت تجارتي) به تنهایی فقط با تبلیغات نمی تواند جایگاه خود را تثبیت نماید چون قاضی نهایی مردم هستند در واقع، یک بار می توان مصرف کننده کلاه گذاشت سپس باید با مردم صادق بود و نه ابزار نیک یک برند بزرگ شود و اعتماد عمومی را جلب نماید باید

خلاقیت و نوآوری داشته باشد و نیاز بازار مصرف را برآورده نماید تا از گردونه رقابت عقب نماند. برای اینکه این اقدامات نوآورانه توسط دیگران چپاول نشود. ابتدا باید آنرا ثبت نماید تا از حمایت قانونی برخوردار شود.

6-1 چگونه می توان از طرح های صنعتی حمایت کرد؟

در بسیاری از کشورها از جمله ایران طبق ماده ۵۲ قانون ، طرح صنعتی باید ثبت شود تا تحت حمایت قوانین مربوط به طرح صنعتی قرار گیرد. طبق ماده ۲۸ قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری بهره برداری از هر طرح صنعتی ثبت شده توسط اشخاص غیر مشروط به موافقت مالک است که شامل ساخت ، فروش و وارد کردن اقلام حاوی طرح صنعتی ثبت شده می باشد. مالک می تواند علیه هر شخصی که بدون موافقت او حقوق وی ناشی از ثبت را نقض کند در دادگاه اقامه دعوی نماید.

6-2 ویژگی لازم برای ثبت طرح صنعتی چیست و چه فرایندی را طی می نماید؟

براساس ماده ۲۱ قانون ثبت اختراعات ، طرح های صنعتی و علائم تجاری مصوب سال ۱۳۸۶ طرح صنعتی زمانی قابل ثبت است که جدید یا اصیل باشد طرح صنعتی زمانی جدید است که از طریق انتشار بطور محسوس و یا از طریق استفاده عملی یا به نحو دیگر قبل از تاریخ تسلیم اظهارنامه برحسب مورد قبل از حق تقدم در هیچ نقطه ای از جهان برای عدم افشا نشده باشد و همچنین طرحی اصیل است که بطور مستقل توسط طراح پدید آمده و یا تقلید از طرح های موجود نباشد به نحوی که از دید یک کاربر آگاه متفاوت از طرح هایی باشد که قبلا در اختیار عموم قرار گرفته است. یعنی قائم به ذات طراح باشد اگر آن طراح نبود هرگز آن طرح بوجود نمی آمد در صورت افشاء طرح صنعتی ظرف مدت شش ماه قبل از تاریخ تقاضا یا در موارد مقتضی قبل از تاریخ حق تقدم ، مانع ثبت نخواهد بود . طبق مواد ۲۶ و ۷۷ آئین نام قانون ثبت اختراعات ، طرح های صنعتی و علائم تجاری استفاده از مهلت ارفاقی مقرر در بند هـ ماده ۴ قانون از جمله ناظر بر موارد زیر است:

- 1- افشاء به دلیل یا در نتیجه سوء استفاده اشخاص ثالث یا ذی حق قبلی متقاضی انجام شده باشد؛
- 2- افشاء در نتیجه شرکت در یک نمایشگاه رسمی باشد که در این فرض متقاضی باید گواهی شرکت در این نمایشگاه را که به تأیید مسئولان ذی ربط رسیده همراه با درج این مطلب که اختراع فقط در نمایشگاه مذکور به نمایش گذاشته شده است، ظرف ۳۰ روز از تاریخ تسلیم اظهارنامه به مرجع ثبت تسلیم نماید.

تبصره - منظور از نمایشگاه رسمی نمایشگاهی است که توسط دولت یا ادارات ذیصلاح داخلی تشکیل می شود و یا توسط دولت یا اشخاص ذیصلاح در یک کشور عضو کنوانسیون پاریس و در سطح بین المللی برگزار می گردد. در فرض اخیر گواهی مسئولان ذی ربط نمایشگاه رسمی باید به تأیید نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران رسیده باشد.

تقاضای ثبت طرح صنعتی به موجب اظهارنامه ثبت طرح صنعتی، مرجع ثبت شروع می گردد که باید عکس، ترسیم و سایر مشخصات ظاهری کالا که تشکیل دهنده طرح صنعتی هستند و ذکر نوع فرآورده هایی که طرح صنعتی برای آنها استفاده می شود خواهد بود و اگر طرح صنعتی سه بعدی باشد اداره می تواند نمونه ای از واقعی با ماکت آنرا از تسلیم کننده مطالبه نماید. اظهارنامه باید در بردارنده مشخصات هویتی متقاضی و طراح به همراه مدارک هویتی آنها باشد. بنابر این در هر اظهارنامه دو نوع مالکیت وجود دارد یکی مالک مادی دیگر مالک معنوی. مالک مادی همان متقاضی اعم از شخص حقیقی یا حقوقی است که پس از ثبت مالک مادی طرح شده و می تواند هرگونه دخل و تصرف در آن را داشته باشد. اما طراح، مالک معنوی شناخته شده و حق انتقال یا واگذاری یا شراکت به غیر را ندارد. تاریخ اظهارنامه همان تاریخ تسلیم آن به مرجع ثبت یا ثبت الکترونیکی بوده و تحت حمایت قانونی قرار خواهد گرفت. مرجع ثبت پس از وصول برای تطابق آن با مفاد ماده ۲۰ و ۲۲ و بند و ماده ۴ قانون مذکور آنرا ثبت و اجازت انتشار در روزنامه رسمی صادر مینماید.

تذکر یک: متقاضی می تواند تا زمان قبل از ثبت، اظهارنامه خود را مسترد نماید.

تذکر دو: متقاضی می تواند انتشار آگهی را تا یک سال به تاخیر بیاندازد که در صورت وجود امکانات عمل خواهد بود.

7-1 راه های ثبت طرح صنعتی چیست؟ یا چگونه می توان طرح صنعتی را ثبت کرد؟

الف- ثبت طرح صنعتی در داخل کشور

حمایت از طرح های صنعتی به قلمرو کشورها محدود می شود (اصل استقلال و اصل سرزمین) این یعنی حمایت از طرح صنعتی بطور کلی به کشور یا منطقه ای محدود می شود که طرح مزبور را در آنجا ثبت کرده است بنابر این اگر مایلید طرح صنعتی تان در بازارهای صادراتی حمایت شوند باید مطمئن شوید در آن کشورهای خاص تقاضانامه کسب حمایت تسلیم نموده اید.

حتماً به خاطر داشته باشید که ظرف ۶ ماه از تاریخی که تقاضای کسب حمایت در اولین کشور تسلیم شد فرصت دارید برای کسب حمایت، در سایر کشورها از حق تقدم استفاده نمایید بعضی از کشورها پس از پایان ۶ ماه حق تقدم طرح صنعتی تقاضا شده را افشاء شده تلقی نموده و از ثبت آن خودداری می نمایند.

برای ثبت طرح صنعتی در داخل کشور؛ متقاضی باید به سایت iripo.ssaa.ir مراجعه پس از تکمیل اظهارنامه و پیوست نمودن ضوابط قانونی بصورت الکترونیکی به اداره مالکیت صنعتی ارسال نماید. مراتب پس از بررسی

و انطباق آن با مفاد قانون و آئین نامه و در صورت عدم وجود منع قانونی بنام متقاضی ثبت و تحت حمایت قانون قرار خواهد گرفت.

ب- روشهای ثبت طرح صنعتی در خارج از کشور

1- ثبت ملی

روش ثبت ملی به مانند ثبت در کشور مبدا (داخلی) می باشد یعنی متقاضی باید پس از انتخاب کشور هدف با انتخاب وکیل یا مراجعه حضوری (بستگی به قانون ملی کشور هدف دارد) کلیه مدارک را به زبان کشور هدف ترجمه پس از تایید مراجع ذی صلاح به اداره مربوطه ارائه نماید که مستلزم هزینه و زمان بیشتری خواهد بود.

2- ثبت منطقه ای:

گروهی از کشورها دارای معاهده همکاری منطقه ای می باشند که در صورت ثبت در یکی از کشورهای عضو، سایر کشورهای عضو آن معاهده آن طرح را حمایت خواهند نمود اتحادیه های منطقه ای شامل حوزه های ذیل می باشند.

الف- اداره منطقه مالکیت صنعتی آفریقا (ARIRO) برای حمایت از طرح ها در کشورهای آفریقایی انگلیسی زبان

ب - اداره طرح های بلوکس (BDO) برای حمایت در بلژیک هلند و لوکزامبورگ

ج - اداره هماهنگ سازی بازارهای داخلی (OHIM) برای طرح های اتحادیه ای در کشور عضو اتحادیه اروپایی

د - سازمان مالکیت معنوی آفریقا (OAPI) برای حمایت از کشورهای آفریقایی فرانسه زبان

3- ثبت بین المللی

ابتدا باید گفته شود که در هیچ نقطه ای از جهان سیستمی وجود ندارد که شما طرح صنعتی، اختراع، علامت تجاری یا نشان جغرافیایی مورد تقاضای خود را در یک کشور ثبت نموده و در سایر کشورها حمایت شود. همچنانکه توضیح داده شد فقط در ثبت منطقه ای آن هم در شرایط خاص چنین سیستمی وجود دارد به هر حال برای ثبت بین المللی شما طبق موافقت نام لاهه (معاهده ای که به منظور ثبت بین المللی "تقاضای یکپارچه" طرح صنعتی به وجود آمده و سازمان جهانی مالکیت معنوی (wipo) متولی اجرای آن است) اتباع

هریک از کشورهای عضو موافقتنامه می‌توانند با تکمیل یک تقاضانامه بین‌المللی به بخش اجرای معاهده لاهه مستقر در سازمان جهانی مالکیت معنوی تسلیم نمایند، در خواست وی به کشورهای مورد تقاضا ارسال (احتمال دارد بعضی کشورها تقاضای ثبت شما را پذیرفته بعضی از کشورها هم نپذیرند) در صورت پذیرش در کشورهای مورد تقاضا مورد حمایت قرار خواهد گرفت اما کشورهایی که تقاضای شما را رد کردند شما می‌توانید به این تصمیم اعتراض نمایید. چنانچه ثبت شود مورد حمایت قرار خواهد گرفت اگر هم تقاضای شما مجدداً رد شود تحت حمایت قانون آن کشور نخواهد بود.

(فعلاً کشور ما عضو این موافقت‌نامه نمی‌باشد، اما کشور ما در خصوص ثبت بین‌المللی اختراع به معاهده PCT در خصوص ثبت بین‌المللی علائم تجارت به معاهده پروتکل مادرید در خصوص ثبت بین‌المللی نشان جغرافیایی به معاهده لیسبون در خصوص ثبت مبدا غیرواقعی کالا به معاهده مادرید عضو می‌باشد).

7-2 حق تقدم در کنوانسیون پاریس و مدارک لازم چیست؟

حق تقدم حقی است که به موجب کنوانسیون پاریس به اتباع کشورهای عضو اعطا می‌گردد. اتباع هر یک از کشورهای عضو اگر اظهارنامه ثبت طرح صنعتی را در یکی از کشورها ثبت نمایند، برای مدت ۶ ماه فرصت دارد در سایر کشورهای عضو تقاضای ثبت نمایند. چنانچه در این فاصله زمانی اظهارنامه ای با همین موضوع توسط اشخاص غیر تقاضا شود از دور خارج خواهد شد.

طبق ماده ۹ قانون مذکور متقاضی می‌تواند همراه اظهارنامه خود اعلامیه حق تقدم مقرر در کنوانسیون پاریس و اصلاحات بعدی آنرا درخواست نماید.

ماده ۹ قانون

"متقاضی می‌تواند همراه با اظهارنامه خود، طی اعلامیه‌ای حق تقدم مقرر در کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی مورخ ۱۲۶۱ هجری شمسی (۲۰ مارس ۱۸۸۳ میلادی) و اصلاحات بعدی آن را درخواست نماید. حق تقدم می‌تواند براساس یک یا چند اظهارنامه ملی یا منطقه‌ای یا بین‌المللی باشد که در هر کشور یا برای هر کشور عضو کنوانسیون مذکور تسلیم شده است. در صورت درخواست حق تقدم:

الف - اداره مالکیت صنعتی از متقاضی می‌خواهد ظرف مدت معین، رونوشت اظهارنامه‌ای را ارائه دهد که توسط مرجع ثبت اظهارنامه‌ای که مبنای حق تقدم است، گواهی شده باشد.

ب - با پذیرش درخواست حق تقدم حمایت‌های مذکور در کنوانسیون پاریس شامل آن خواهد بود.

در صورت عدم مراعات شرایط مندرج در این ماده و مقررات مربوط به آن، اعلامیه مذکور کان لم یکن تلقی می شود."

ماده ۷۴

"در صورتی که متقاضی طبق ماده ۹ قانون، درخواست حق تقدم کرده باشد، هنگام تقاضای ثبت طرح صنعتی باید درخواست خود را که حاکی از این حق باشد، به مرجع ثبت تسلیم نماید. این درخواست باید مشتمل بر نکات زیر باشد:

تاریخ و شماره اظهارنامه اصلی؛

طبقه بندی بین المللی مرتبط با اظهارنامه اصلی؛

کشور یا کشورهایی که اظهارنامه اصلی در آنجا تسلیم شده است و چنانچه اظهارنامه منطقه ای یا بین المللی مبنای حق تقدم باشد، ذکر مأخذ آن."

ماده ۷۵

"در صورتی که متقاضی مدعی دو یا چند اظهارنامه پیشین باشد، مدت حق تقدم از زمان مقدم ترین آن‌ها محاسبه می شود."

ماده ۷۶

"مدت زمان حق تقدم در ثبت طرح صنعتی، ۶ ماه از تاریخ تسلیم اظهارنامه اصلی خواهد بود. در این مورد روز تسلیم جزء مدت محسوب نخواهد شد و اگر آخرین روز مصادف با روز تعطیل باشد، این مدت تا آخرین ساعت اولین روز اداری بعد از روز تعطیل محاسبه خواهد شد."

در صورت عدم رعایت شرایط مندرج در مواد مذکور و سایر مقررات مربوط به آن اعلامیه مذکور کان لم یکن تلقی می گردد. ضمناً بنا به درخواست مرجع ثبت متقاضی باید شماره و تاریخ اظهارنامه یا نتایج بررسی های انجام شده در خصوص اظهارنامه های خارجی را دریافت کرده است و تصویر هرگونه تصمیم نهایی مبنی بر رد اظهارنامه خارجی یا رد ثبت اختراع ادعا شده و یا بی اعتباری گواهی نامه اختراع صادر شده براساس اظهارنامه خارجی را به مرجع ثبت تحویل دهد.

3-7- استرداد و اعراض و تغییرات چیست ؟

به استناد ماده ۲۶ قانون مذکور متقاضی ثبت طرح صنعتی می تواند تا زمانی که اظهارنامه در جریان بررسی است آنرا مسترد نماید. مالک طرح صنعتی می تواند با تسلیم درخواست کتبی به مرجع ثبت از کلیه حقوق خود برای مابقی مدت اعتبار نسبت به طرح صنعتی ثبت شده معتبر اعتراض "صرف نظر" حاصل نماید مشروط بر آنکه آن طرح را به دیگری واگذار نکرده باشد مدارک ذیل باید به درخواست اعراض منضم گردد

1- اقرار نامه رسمی مبنی بر اعتراض که به امضا مالک طرح صنعتی رسیده است

2- اصل مدارک نمایندگی قانونی در صورت وجود

3- مدارک نمایندگی قانونی در صورت وجود

4- رسید مربوط به پرداخت حق الثبت تغییرات

پس قبل از ثبت طرح صنعتی می توان آنرا مسترد نمود اما پس از ثبت باید طی تشریفات قانونی از آن اعراض کرد.

در صورت اعراض با استرداد حق ثبت و سایر هزینه های پرداختی به مرجع ثبت مسترد نخواهد شد.

7-4 آیا می توان در فرایند ثبت طرح صنعتی اعتراض نمود و مراحل آن و ظایف کمیسیون ماده ۱۷۰ آیین نامه چیست؟

اعتراض در اداره ثبت طرح صنعتی در دو حالت ممکن می باشد.

حالت اول متقاضی می تواند طبق ماده ۱۰۰ آیین نامه ، به تصمیم اداره ثبت اعتراض نماید.

ماده ۱۰۰

تصمیم مرجع ثبت مبنی بر رد اظهارنامه، از سوی متقاضی قابل اعتراض است. اعتراض باید در دو نسخه به صورت کتبی و همراه با دلایل و مستندات مربوط و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به رد ثبت ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ تصمیم، از طریق مرجع ثبت به کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آیین نامه تسلیم شود. پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می گردد. مهلت مذکور برای متقاضی مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می باشد.

تبصره - در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به رد ثبت قابل استرداد نخواهد بود.

حالت دوم طبق ماده ۱۰۱ و ماده ۱۰۲ اعتراض به تقاضای ثبت طرح صنعتی

ماده ۱۰۱

"هر شخصی که نسبت به تقاضای ثبت طرح صنعتی اعتراض داشته باشد باید اعتراض خود را در دونسخه به مرجع ثبت تسلیم نماید. پس از ثبت اعتراض‌نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می‌گردد. اعتراض‌نامه باید همراه با دلایل و مدارک استنادی و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به اعتراض باشد. چنانچه پس از بررسی اعتراض‌نامه و مدارک استنادی، تکمیل مدارک منضم به اعتراض‌نامه ضرورت داشته باشد، مرجع ثبت باتعیین موارد، کتباً از متقاضی می‌خواهد که ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در غیر این صورت، اعتراض‌نامه کان لم یکن تلقی خواهد شد.

تبصره- مهلت مذکور در این ماده برای اشخاص مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می‌باشد."

ماده ۱۰۲

"هرگاه اعتراض معترض مبنی بر ادعای حق مالکیت، نسبت به طرح صنعتی‌ای باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده است در صورتی که طرح صنعتی قبلاً به نام او ثبت نشده است، باید همزمان با اعتراض، برای طرح صنعتی خود مطابق قانون و این آیین‌نامه تقاضای ثبت کرده و حق ثبت اظهارنامه و حق ثبت طرح صنعتی و تمام مخارج مربوط به آن را تأدیه نماید. مرجع ثبت موظف است با رعایت ماده ۱۰۱ این آیین‌نامه، ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول اعتراض نسخه‌ای از اعتراض‌نامه را به انضمام رونوشت مدارک و دلایل استنادی به متقاضی ثبت ابلاغ نماید. متقاضی مکلف است از تاریخ ابلاغ اعتراض‌نامه پاسخ مکتوب خود را ظرف ۲۰ روز نسبت به اعتراض وارده به مرجع ثبت تسلیم نماید. عدم پاسخ متقاضی به ابلاغ در مهلت مقرر به منزله تمکین وی خواهد بود.

هرگاه متقاضی کتباً به اعتراض تمکین نماید، درخواست او برای ثبت طرح صنعتی مسترد شده تلقی می‌گردد و مراتب کتباً به معترض ابلاغ می‌شود تا در صورتی که طرح صنعتی وی به ثبت نرسیده باشد، برطبق اظهارنامه‌ای که همزمان با اعتراض تسلیم کرده است نسبت به ثبت آن اقدام کند. در صورت عدم تمکین متقاضی، مرجع ثبت مراتب را ظرف ۱۰ روز به معترض ابلاغ کرده و وی از این تاریخ ۲۰ روز مهلت دارد که اعتراض خود را از طریق مرجع ثبت تسلیم کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آیین‌نامه نماید. همین ترتیب در موردی نیز باید رعایت شود که اعتراض معترض مبنی بر ادعای داشتن برخی حقوق، غیر از حق مالکیت، نسبت به طرح صنعتی‌ای باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده ولی هنوز در ایران به ثبت نرسیده است، مگر اینکه طرح صنعتی قانوناً قابل ثبت نباشد. در این فرض نیازی به تسلیم اظهارنامه ثبت طرح صنعتی به مرجع ثبت نخواهد بود. تصمیم کمیسیون طبق ماده ۱۷۲ این آیین‌نامه قابل اعتراض در دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون است.

تبصره ۱- در صورتی که اظهارنامه تسلیمی به هر دلیلی منتهی به ثبت طرح صنعتی نشود مبالغ پرداختی از این بابت، قابل استرداد نخواهد بود.

- تبصره ۲- در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به اعتراض قابل استرداد نخواهد بود.
- تبصره ۳- چنانچه معترض مقیم ایران نباشد، مهلت‌های مذکور در این ماده به دو برابر افزایش می‌یابد."

7-5 کمیسیون اداره ثبت طرح های صنعتی

ترکیب کمیسیون با ماده ۱۷۰ آئین نامه

ماده ۱۷۰

"در اجرای بند ح ماده ۱۷ و ماده ۵۸ قانون، کمیسیونی مرکب از اعضاء زیر تشکیل می‌شود:

۱. رئیس اداره ثبت اختراعات، اداره ثبت طرح‌های صنعتی یا اداره ثبت علائم تجاری، حسب مورد؛
۲. نماینده‌ای از جانب مدیرکل اداره کل مالکیت صنعتی؛
۳. یک کارشناس یا متخصص که در صورت لزوم می‌تواند خارج از سازمان باشد.

تبصره ۱- ریاست کمیسیون به عهده نماینده مدیرکل اداره کل مالکیت صنعتی قرار دارد.

تبصره ۲- تصمیم‌گیری در کمیسیون با اکثریت آراء است. این تصمیمات برای مرجع ثبت لازم‌الاتباع خواهد بود.

تبصره ۳ - کارشناس رسیدگی کننده نمی‌تواند نسبت به همان موضوع در کمیسیون شرکت نماید.

تبصره ۴ - کمیسیون دارای یک عضو علی‌البدل خواهد بود که از بین کارشناسان و توسط مدیرکل اداره کل مالکیت صنعتی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- چنانچه حضور اعضاء کمیسیون مستلزم پرداخت حق‌الزحمه باشد، پس از تأیید مدیرکل اداره کل مالکیت صنعتی، از محل اعتبارات سازمان تأمین و پرداخت خواهد شد."

ماده ۱۷۱

رئیس کمیسیون موضوع ماده فوق حداقل ۱۰ روز قبل از تشکیل جلسه کمیسیون، تاریخ تشکیل جلسه، ساعت و محل آن را حسب مورد به متقاضی ثبت یا به طرفین اختلاف و یا به نماینده قانونی آنان ابلاغ خواهد کرد. این اشخاص می‌توانند در جلسه حضور پیدا کنند.

ماده ۱۷۲

"کمیسیون پس از رسیدگی، تصمیم خود را به صورت مستند و مستدل اعلام می‌نماید. تصمیم کمیسیون از سوی مرجع ثبت به متقاضی یا به طرفین اختلاف ابلاغ شده و ظرف ۶۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون است. در این صورت معترض به تصمیم کمیسیون باید مبلغی را به شرح مذکور در جدول هزینه‌ها، به عنوان ودیعه در صندوق دادگستری گذاشته و رسید آن را ضمیمه دادخواست خود نماید. از مبلغ مزبور در صورتی که معترض محکوم به بی‌حقی شود، خسارت طرف پرداخت شده و چنانچه طرف بیش از مبلغ مذکور خسارت دیده باشد، برای مازاد به دادگاه مذکور رجوع خواهد کرد".

8- حمایت از طرح صنعتی چه حقوقی را بوجود می‌آورد؟

هرگاه یک طرح صنعتی ثبت شود مورد حمایت قانون قرار خواهد گرفت، مالک آن از حق استفاده انحصاری و جلوگیری از نسخه برداری غیرمجاز یا تقلید توسط اشخاص ثالث برخوردار می‌شود. این حق جلوگیری، سایرین را از ساخت، عرضه، واردات، صادرات یا فروش هر محصولی که طرح در آن بکار رفته یا در آن گنجانده شده است منع می‌نماید. ماده ۲۸ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری شیوه عملکرد، میزان واقعی حمایت از طرح صنعتی ثبت شده را مشخص نموده است بنابراین اگر شخص مبلغی را برای طراحی ابتکاری هزینه کرده باشد و آن را در اداره مالکیت صنعتی به ثبت رسانده باشد تحت حمایت قانون قرار خواهد گرفت و قطعا سرمایه‌ی صورت گرفته بر خواهد گشت در نتیجه اگر مبل جدیدی با طرح خاص طراحی نماید قانون مزبور حق استفاده انحصاری به شما خواهد داد. این به آن معنی است که اگر متوجه شوید یکی از رقبا مبل را با همان طرح کپی کرده باشد و وارد بازار نموده، مالک طرح قادر خواهد بود استفاده از آن طرح توسط شخص ثالث را جلوگیری کرده و حتی تقاضای جبران خسارت نماید.

با ثبت طرح‌های جدید و نوآورانه خود ضمن قفل و بست کردن طرح‌های تولیدی خود می‌تواند ضمن اجاره دادن طرح فوق (لیسانس) چنانچه هرگاه توسط اشخاص مورد تعرض مهندسی معکوس کپی برداری) قرار گرفت به راحتی جلو سوء استفاده کننده را گرفته یا حتی تقاضای جبران خسارت نماید.

بنابراین می‌بینیم ثبت طرح صنعتی نه تنها عمل بیهوده نیست بلکه کاملا منطقی و مفید است هرچند علاوه بر مزایایی گفته شده در بازار رقابت جهانی نیز جایگاه مناسب را به شما اعطا خواهد که شرح آن در مقالات و مطالب آتی خواهد آمد.

9- چه طرح‌هایی بعنوان طرح صنعتی قابل ثبت است؟

طرح‌هایی قابل ثبت است که طبق قانون و مقررات مربوط تقاضا شود و شریط قانون را هم داشته باشد

• طرح باید "جدید" باشد یک طرح در صورتی جدید محسوب خواهد شد که عین آن قبل از تاریخ تسلیم یا تقاضای ثبت در دسترس عموم نباشد.

• طرح باید "اصیل" باشد. یک طرح در صورتی اصیل محسوب می شود که بطور مستقل توسط طراح پدیده آمده باشد و کپی یا تقلیدی از طرح های موجود نباشد.

• طرح باید شخصیت فردی داشته باشد. یعنی تأثیر کلی که طرح بر کاربر آگاه بوجود می آورد با تأثیر کلی که طرح های قبلی که قبلاً در دسترس عموم قرار گرفته اند بر آن کاربر بوجود می آورند، تفاوت داشته باشد.

در واقع طرح های صنعتی زیر قابل حمایت نیستند:

1- طرح هایی که جدید یا اصیل نباشند؛

2- طرح هایی که تنها در نتیجه عملکرد فنی محصول ایجاد می شوند؛

3- طرح های حاوی نمادها یا نشان های رسمی؛

4- طرح های مخالف نظم عمومی یا اخلاق حسنه.

10- چه طرح هایی تحت حمایت قانون طرح های صنعتی قرار ندارند؟

1- طرح هایی که جدید یا اصیل نباشند

2- طرح هایی که قبل از تسلیم اظهارنامه در هر نقطه ای از جهان افشا شده باشند.

3- طرح هایی که بهره برداری از آنها خلاف موازین شرعی یا نظم عمومی و اخلاق حسنه باشند.

4- طرح هایی که حاوی نمادها یا نشانه های رسمی باشند.

5- طرح هایی که در نتیجه عملکرد فنی بدون تغییر ظاهری ایجاد شوند.

6- طرح هایی که نتوان آنرا جای دیگری ساخت

7- طرح هایی که شکل ثابت ندارند

8- قسمتی از یک طرح که به تنهایی مفهومی ندارد

9- طرح هایی که عیناً در طبیعت وجود دارند

10- اشکال هندسی

11- طرح هایی که به الکتریسیته وابسته هستند

11- مهلت ارفاق چیست؟

طبق ماده ۲۶ قانون

استفاده از مهلت ارفاقی مقرر در بند ه ماده ۴ قانون از جمله ناظر بر موارد زیر است:

1- افشاء به دلیل یا در نتیجه سوء استفاده اشخاص ثالث یا ذی حق قبلی متقاضی انجام شده باشد؛

2 - افشاء در نتیجه شرکت در یک نمایشگاه رسمی باشد که در این فرض متقاضی باید گواهی شرکت در این نمایشگاه را که به تأیید مسئولان ذی ربط رسیده همراه با درج این مطلب که اختراع فقط در نمایشگاه مذکور به نمایش گذاشته شده است، ظرف ۳۰ روز از تاریخ تسلیم اظهارنامه به مرجع ثبت تسلیم نماید.

تبصره - منظور از نمایشگاه رسمی نمایشگاهی است که توسط دولت یا ادارات ذی صلاح داخلی تشکیل می شود و یا توسط دولت یا اشخاص ذی صلاح در یک کشور عضو کنوانسیون پاریس و در سطح بین المللی برگزار می گردد. در فرض اخیر گواهی مسئولان ذی ربط نمایشگاه رسمی باید به تأیید نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران رسیده باشد.

12- حمایت از طرح صنعتی ثبت شده چه مدت و تمدید آن چگونه است؟

مدت اعتبار طرح صنعتی پنج سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه ثبت آن خواهد بود. این مدت را می توان برای دو دوره پنجساله متوالی دیگر پس از پرداخت هزینه مربوط تمدید نمود، بطور کلی حداکثر ۱۵ سال حمایت می گردد. پس از انقضاء هر دوره که از پایان دوره شروع می شود، یک مهلت شش ماهه برای پرداخت هزینه تمدید ایجاد و همچنین جریمه تأخیر در نظر گرفته خواهد شد.

ضمناً هرگونه تغییر و انتقال اجازه استفاده باید کتباً همراه با مدارک مربوط جهت ثبت در سوابق به مرجع ثبت اعلام نماید. اعمال این تغییرات با رعایت مقررات قانون و آیین نامه پس از ثبت معتبر خواهد بود.

13- اگر طرح صنعتی بهبود عملکرد را با ویژگی های زیبایی شناختی ترکیب شده باشد. چکار باید کرد؟

برای کسب حق انحصاری در خصوص بهبود عملکرد یک محصول، عموماً توصیه می شود تقاضای حمایت از اختراع را تسلیم کنید یا اگر عملکرد محصول بدیهی و واضح نباشد، آنرا بعنوان اسرار تجاری حفظ کنید. با اینحال اغلب یک محصول جدید بهبود عملکرد را با ویژگی های نوآورانه زیبایی شناختی ترکیب می کند، فرض کنید شما یک تلفن همراه ممکن است نتیجه سلسله ای از بهبودهای اجزاء الکترونیک باشد و ممکن است بعنوان اختراع حمایت شود، طرح اصل تلفن همراه شما را بعنوان یک طرح صنعتی می توانید به ثبت برسانید. آیا می توانید تقاضای ثبت هر دو را بنمائید؟ پاسخ مثبت است. بسیاری از طراحان جوانب مختلف محصولات خود را توسط حقوق مختلف مالکیت معنوی حمایت می کنند، با این حال، به خاطر داشتن تفاوت بنیادین بین اختراعات و طرحهای صنعتی برای ابداعاتی هستند که بهبودهای عملکردی یک محصول را بوجود می آورند. حمایت طرح صنعتی برای شکل ظاهری یک محصول شامل می شود.

14- استراتژی طراحی صنعتی در راهبرد تجاری چگونه باید باشد؟

جایگاه هر طرح در تصمیم گیری های مدیریتی متفاوت است

تصمیم گیری درخصوص چگونگی، زمان و مکان طرح های صنعتی یک شرکت ممکن است بر سایر حوزه های مدیریت طرح تأثیر مهم داشته باشد. بنابراین، گنجاندن مسائل مربوط به حمایت طرح ها در راهبردهای بزرگتر تجاری یک شرکت بسیار ضروری است. برای مثال، نوع حمایت، هزینه ها، کارآمد بودن حمایت و مسائل مربوط به مالکیت طرح ممکن است هنگام اتخاذ تصمیمات زیر ملاحظات مهمی باشند:

• آیا طرح ها باید در شرکت شما تهیه شوند یا به آژانس های خارج از شرکت سفارش تهیه آنها داده

شود؟

• زمان استفاده اولیه یک طرح جدید در تبلیغات بازاریابی یا نمایش عمومی در یک نمایشگاه؛

• کدام بازارهای صادراتی باید مورد نظر قرار بگیرند؛

• اجازه بهره برداری از یک طرح چگونه و چه زمان باید به اشخاص ثالث تفویض یا به آنها انتقال داده شود تا در مقابل دریافت منابع مالی، از آنها در تجارت استفاده کنند.

15-1 چه کسی می تواند تقاضای ثبت طرح صنعتی نماید؟

بطوریکه شخصی که طرح را بوجود آورده است یا اگر وی به موجب یک قرارداد استخدام یا فروش به کارفرمای او تعلق پیدا کرده باشد، می تواند ثبت طرح را تقاضا کند. متقاضی می تواند یک شخص حقیقی (مثلاً یک طراح) یا یک شخص حقوقی (مثلاً یک شرکت) باشد. در هر دو صورت، تقاضانامه ثبت را می توان بطور مستقیم یا از طریق وکیل تسلیم نماید. متقاضی خارجی ممکن است مجبور شود تقاضانامه خود را توسط وکیلی تسلیم کند.

15-2 حقوق ناشی از ثبت طرح های صنعتی در ایران چیست؟

حقوق ناشی از ثبت طرح صنعتی

1- در صورتی که حقوق ناشی از استخدام یا قرارداد باشد حقوق مادی متعلق به کارفرما، مگر اینکه خلاف آن قرارداد قید شده باشد.

2- حقوق طرح صنعتی ثبت شده منحصراً به طراح تعلق دارد.

3- اگر افرادی طرح را مشترکاً طراحی کرده باشند و با هم ثبت نمایند حقوق آن مشترکاً به همه آنها تعلق خواهد گرفت.

4- هرگاه دو یا چند نفر بطور مستقل طرح واحدی داشته باشند اظهارنامه شخصی که زودتر تسلیم شده معتبر است.

5- نام طراح در گواهینامه قید می شود مگر اینکه کتباً از اداره مالکیت صنعتی درخواست شود که نام وی قید نگردد/

6- ساخت، فروش، واردات، صادرات متعلق به طراح (مالک یا مالکین) است.

7- مالک یا مالکین می توانند علیه هر شخصی که بدون اجازه به حقوق وی تعدی نماید در دادگاه اقامه دعوی کند.

16- چه کسی از حقوق طرح صنعتی برخوردار خواهد بود؟

پدید آورنده یک طرح، یعنی طراح، معمولاً اولین مالک طرح است مگر اینکه موارد و شرایط خاص وجود داشته باشند. برای مثال، اگر شخصی که در استخدام کارفرما است طرحی را طبق شرایط مندرج در قرارداد استخدام پدید آورده باشد، یعنی طی ساعات کاری در داخل شرکت و بعنوان بخشی از وظایف خود در شرکت اینکار را انجام داده باشد، طرح (حقوق مربوط) به کارفرما تعلق خواهد داشت یا از طریق انتقالنامه رسمی کتبی باید منتقل شود. اگر طرح توسط یک طراح خارج از شرکت طبق قرار داد تهیه شده باشد. حقوق مربوط به آن عموماً به شرکتی تعلق خواهد داشت که طرح را سفارش داده است، در اینگونه موارد، چنین تلقی می شود که طرح برای استفاده شخصی تولید شده است که طرح را سفارش داده است و در نتیجه شخص مزبور مالک آن است. با مشخص کردن دقیق مسائل مربوط به مالکیت در قرارداد اصلی که با طراح منعقد می شود می توان از سوء تفاهم های آتی جلوگیری کرد. همچنین باید به خاطر داشته باشید که طراح محصول می تواند در خصوص ترسیمات طرح اصلی بطور خودکار از حق کپی رایت برخوردار شود و این موضوع نیز باید در قرارداد ذکر شود. باید توضیح داده شود که به قانون ایران برای یک طرح دو نوع حق وجود دارد. یکی حق مادی و دیگری حق معنوی اولی قابل نقل و انتقال یا خرید و فروش می باشد اما دومی قابل نقل و انتقال یا خرید و فروش نمی باشد و طراح یک طرح الی ابد شخص خاص است اما مالک می تواند بوسیله نقل و انتقال عوض شود.

17- آیا می توان اجازه بهره برداری از طرح صنعتی ثبت شده را به اشخاص ثالث تفویض کرد؟

منافع یک طرح ثبت شده طی تشریفات خاص قابل واگذاری می باشد. هنگامی که مالک طرح (دهنده اجازه) به شخص ثالث (گیرنده اجازه) اجازه می دهد از طرح صنعتی خود برای هر منظوری که طرفین در مورد آن به توافق رسیده اند استفاده کند، اجازه بهره برداری به این شخص تفویض می شود. در چنین موارد، قرارداد اجازه بهره برداری عموماً بین دو طرف امضاء می شود و شرایط و حدود موافقت نامه در آن به صراحت قید می شود.

قراردادهای بهره برداری اغلب در خصوص کشورهایی که گیرنده اجازه می تواند در آنها از طرح استفاده کند، مدت قرارداد و نوع کالاهائی که طرح می تواند برای آنها بکار رود محدودیت هائی را شامل می شوند. به منظور تفویض اجازه بهره برداری از طرح در کشورهای خارجی باید قبلاً طرح خود را در کشورهای موردنظر ثبت یا حداقل تقاضانامه ثبت آن را تسلیم کرده باشید.

تفویض اختیار به سایرین برای استفاده از طرح صنعتی شما از طریق قرارداد اجازه بهره برداری کسب و کار شما را قادر خواهد کرد منبع درآمد مضاعف داشته باشد و وسیله ای معمول برای استفاده از حق انحصاری یک شرکت درخصوص طرح های صنعتی آن است.

موافقت نامه های اجازه بهره برداری از طرح های صنعتی اغلب در موافقت نامه های جامع تر بهره برداری گنجانده می شوند که تمام جوانب یک محصول (یعنی نه فقط عناصر بصری آن) را دربر می گیرند.

18- در صورت تقلید نسخه برداری یا نقض حق چگونه می توانید حقوق طرح های صنعتی خود را اعمال کنید؟

اجرای حقوق مالکیت صنعتی ممکن است موضوعی پیچیده باشد. باید به خاطر داشت که مسئولیت اصلی شناسایی و اقدام قانونی علیه تقلیدکنندگان یا نقض کنندگان حقوق طرح های صنعتی به عهده مالک آن است. به عبارت دیگر، مالک مسئول است تا بر استفاده از طرح خود در بازار را نظارت کند، تقلید کنندگان یا جعل کنندگان را شناسایی کرده و تصمیم بگیرد که چگونه و چه زمان علیه آنها اقدام قانونی انجام دهید.

هرگاه متوجه شدید نقض حق انجام شده می توانید بعنوان گام اول اخطاریه ای ارسال نموده و نقض کننده حق را از تناقض احتمالی بین طرح او و حقوق انحصاری شما مطلع نمایید. اگر نقض حق ادامه یافت، شاید لازم باشد علیه نقض کننده از طریق مراجع قضائی اقدام و شکایت شود .

19- ضمانت اجرای حقوق ثبت طرح های صنعتی چگونه است ؟

ضمانت اجرای قانونی گویای ارزش و اهمیت حقوق ثبت طرح های صنعتی می باشد که براحتی مالک طرح صنعتی می تواند اعمال نماید، ناقضین را مجازات کند. طبق ماده ۶۱ قانون فوق الذکر که هر شخصی که با علم و عمد مرتکب عملی شود که مفاده ماده ۲۸ " بهره برداری از هر طرح صنعتی که در ایران ثبت شده باشد توسط اشخاص مشروط به موافقت مالک آن است که عبارت است از ساخت، فروش و وارد کردن اقدام حاوی آن طرح صنعتی می باشد، مالک می تواند علیه شخصی که بدون موافقت او افعال مذکور را انجام دهد یا مرتکب عملی شود که عادتاً موجبات تجاوز آینده را فراهم آورد یا باعث فریب عموم شود عمل غیرقانونی تلقی شود. مجرم شناخته شده علاوه بر جبران خسارت به پرداخت جزای نقدی از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) تا پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با حبس تعزیری از نودویک روز تا شش ماه یا هردوی آنها محکوم می شود.

گزارش مختصری از الکترونیکی نمودن سوابق و فرایند ثبت طرح های صنعتی

از ابتدای تاسیس اداره ثبت طرح های صنعتی، تلاش شد که پایه های مناسبی بوجود آید. لذا دارای بایگانی منظم و پرونده ها در سبدهای مخصوص نگهداری و از اخذ اوراق اضافی خودداری شد. همچنین اطلاعات اصلی اظهارنامه در سیستم اکسل ثبت و تصاویر طرحها که پایه اصلی حمایت در اداره ثبت طرح صنعتی بود، علاوه بر کاغذی بصورت الکترونیک درآمده و مطابق طبقه بین المللی طرح های صنعتی locarno دسته بندی گردید. کلیه مکاتبات این اداره (اخطارها، اعلامیه ها و آگهی ها...) برای ایجاد وحدت رویه و یکپارچگی تعمیر در سیستم word بوجود آمد، در اختیار همکاران قرار داده شد.

در اجرای منویات ریاست محترم سامان و پشتیبانی بی دریغ مدیرکل مالکیت صنعتی و همکاری های خالصانه این اداره و دفتر فناوری اطلاعات نرم افزار مخصوص بانک اطلاعات، فرایند ثبت طرح های صنعتی، تقاضای ثبت، ارسال مدارک، اعلام نتیجه امکان جستجو و غیره.

متقاضیان ثبت طرح صنعتی از طریق سایت iripo.ssaa.ir می توانند تقاضای ثبت و نتیجه آنرا از همان طریق پی گیری نمایند.

نرم افزار اداره ثبت طرح های صنعتی

نرم افزار درون سازمانی

- 1- تشکیل پرونده الکترونیکی
- 2- سیستم ارجاع الکترونیکی
- 3- بررسی شکلی و ماهوی
- 4- قابلیتها در کارتابل رئیس- کارشناس مسئول - کارشناسی دفتر و غیره
- 5- صدور انواع شماره ها
- 6- جستجو الکترونیکی
- 7- غیره

پورتال

الف - خدمات الکترونیکی

-راهنما

• راهنمای مراجعین طرح صنعتی

• راهنمای تکمیل اظهارنامه الکترونیکی

• سوالات متداول

• راهنمای ثبت انواع درخواست (رفع نقص و)...

-اظهارنامه الکترونیکی

• ثبت اظهارنامه طرح صنعتی

• ویرایش اظهارنامه طرح صنعتی، تا قبل از دریافت شماره اظهارنامه

• چاپ اظهارنامه طرح صنعتی

• ثبت انواع درخواست (رفع نقص،...) پرداخت حق الثبت، تمدید، و

• ویرایش انواع درخواست، تا قبل از دریافت شماره مکانیزه

-پی گیری و اطلاع رسانی

• پیگیری اظهارنامه و خلاصه پرونده طرح صنعتی

• رویت و چاپ ابلاغیه طرح صنعتی

• رویت و چاپ آگهی طرح صنعتی

-فرایندهای اداره ثبت طرح های صنعتی

• فرایند کلی

فرایند تغییر نشانی مالک طرح - پس از ثبت

فرایند تمدید

فرایند انتقال

فرایند استعلام جهت انتقال، اعراض

فرایند تغییر نام مالک

ب- خدمات اطلاع رسانی

1- جستجو

2- مطالبی در خصوص اهمیت مالکیت صنعتی

3- راهنما

4- درگاه ثبت اظهارنامه و سایر ارتباطات تعاملی

5- دسترسی به سایتهای مرتبط

6- قوانین و مقررات

7- اطلاع رسانی

8- سوالات متداول

9- مجله الکترونیکی

10- گالری تصاویر

11- تجاری سازی

12- ارتباط با ما

13- و غیره

الف) هدف از تهیه نرم افزار اداره کل مالکیت صنعتی

- 1- ارتقاء در سرعت ، دقت و سهولت خدمات دهی مالکیت صنعتی به ذینفعان
  - 2- تلاش برای حداقل مراجعه حضوری ارباب رجوع به اداره مالکیت صنعتی
  - 3- نیازهای کلیه مخاطبین این اداره اعم از محققین ، تولیدکنندگان و طراحان و غیره را برآورده نماید.
  - 4- ارتباطات سازمان ها و دستگاه های ملی و بین المللی رابه راحتی برقرار و نیازهای متقابل را تامین نماید
- ..... - 5

ب) مزایای طرح درگاه پورتال پیشنهادی اداره کل مالکیت صنعتی

- 1- کاربر پسند بودن (User Friendly)
- 2- هر متقاضی اعم از وکیل یا اصیل دارای یک درگاه اختصاصی می باشد.
- 3- انسجام درخواست های متعدد متقاضیان و جلوگیری از تعدد شماره و سردرگمی متقاضی (شماره اظهارنامه ، شماره ثبت، شماره آگهی و غیره)
- 4- قطع ارتباط وکلا و یا مالکین قبلی با پرونده پس از عزل یا انتقال
- 5- آشنا شدن هریک از متقاضیان مالکیت صنعتی با سایر مقولات مالکیت صنعتی
- 6- ایجاد بستر لازم برای برون سپاری
- 7- تهیه آمار تعداد مراجعین یا فعالان اقتصادی که به موضوع مالکیت صنعتی آشنا هستند.
- 8- در هر مرحله خلاصه جریان ثبتی (یا پرونده) در دسترس بوده و قابل پیگیری می باشد.
- 9- دسترسی آسان به کلیه مراحل دفترچه راهنما
- 10- تسهیل فرآیند تمدید و تغییرات و کمیسیون و...
- 11- مزایای دیگر

تفاوت قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری مصوب سال ۱۳۸۶ آئین نامه اجرایی آن با قوانین قبلی:

- 1- مجوز ثبت طرح صنعتی
- 2- تحقیقی شدن ثبت اختراع
- 3- پیش بینی مجازات ناقضین این حقوق در متن قانون
- 4- اعتبار دادن به مقررات و معاهدات و کنوانسیونهایی که دولت به آنها می پیوندد
- 5- پیش بینی بودجه برای ارتقاء حقوق مالکیت صنعتی
- 6- پیش بینی استفاده از فن آوری روز
- 7- مزایای دیگر

مرجع:

<http://ipm.ssaa.ir/HelpCenter/Default.aspx?ID=aa429a8ea2814b188322a37aba2f6f06>